

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKŲ IŠLAIKYMO FONDO
Į S T A T Y M A S**

2006 m. gruodžio 19 d. Nr. X-987
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šio įstatymo paskirtis – užtikrinti vaiko teisę į socialinę apsaugą ir garantuoti valstybės įsipareigojimą esant šiame įstatyme nustatytiems pagrindams suteikti vaikui nustatyto dydžio išlaikymą. Kartu valstybė įgyja teisę reikalauti, kad asmenys, privalantys išlaikyti vaiką, sugrąžintų valstybei jos išmokėtas vaiko išlaikymo lėšas.

2. Šiuo įstatymu yra steigiamas Vaikų išlaikymo fondas, nustatoma jo paskirtis ir administravimas.

3. Šis įstatymas nustato valstybės skiriamų nustatyto dydžio lėšų vaikui išlaikyti mokėjimo pagrindus.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Minimalus gyvenimo lygis** (toliau – MGL) – Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų garantijų įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintas minimalus gyvenimo lygio dydis.

2. **Nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenantys asmenys** – Lietuvos Respublikos piliečiai, kurių duomenys apie gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, o neturinčiųjų gyvenamosios vietos – apie savivaldybę, kurioje gyvena, yra įrašyti į Lietuvos Respublikos gyventojų registrą, arba nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenantys užsieniečiai.

3. **Pareiškęjas** – vienas iš tėvų, su kuriuo teismo sprendimu gyvena vaikas, arba globėjas (rūpintojas), kurie nuolat gyvena Lietuvos Respublikoje ir kurie kreipiasi į Vaikų išlaikymo fondo administratorių dėl vaiko išlaikymo lėšų mokėjimo.

4. **Skolininkas** – asmuo, kuris teismo sprendimu arba pagal teismo patvirtintą vaiko (vaikų) išlaikymo sutartį kiekvieną mėnesį privalo mokėti periodines išmokas vaikui išlaikyti, bet nevykdo teismo sprendimo arba nemoka visos teismo priteistos sumos.

5. **Vaikas** – nuolat gyvenantis Lietuvos Respublikoje jaunesnis nei 18 metų asmuo, taip pat vyresnis nei 18 metų nedarbingas asmuo, kuriam iki sukankant 18 metų buvo nustatytas invalidumas (neįgalumas).

6. **Vaiko išlaikymo lėšos** – lėšos vaikui išlaikyti, kurias privalo skirti asmuo pagal teismo sprendimą arba teismo patvirtintą vaiko (vaikų) išlaikymo sutartį ir kurios mokamos periodinėmis išmokomis vieną kartą per mėnesį.

7. **Vaikų išlaikymo fondas** (toliau – **Fondas**) – Vaikų išlaikymo fondo administratoriaus administruojamos valstybės piniginės lėšos, iš kurių pagal šį įstatymą mokamos Vaikų išlaikymo fondo išmokos.

8. **Vaikų išlaikymo fondo išmokos** (toliau – **Fondo išmokos**) – piniginės lėšos, išmokamos iš Fondo lėšų įgyvendinant šio įstatymo nustatytą Lietuvos Respublikos įsipareigojimą šio įstatymo nustatytais pagrindais ir tvarka mokėti vaiko išlaikymo lėšas. Fondo išmoka vienam vaikui per mėnesį yra ne didesnė negu 1,5 MGL dydžio.

ANTRASIS SKIRSNIS

FONDO IŠMOKŲ MOKĖJIMO PAGRINDAI IR TVARKA

3 straipsnis. Fondo išmokų mokėjimo pagrindai ir išmokų dydžiai

1. Fondo išmokos pagal šio įstatymo nuostatas mokamos tik tuo atveju, kai lėšos vaikui išlaikyti yra priteistos teismo sprendimu arba nustatytos teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi ir yra mokamos periodinėmis išmokomis vieną kartą per mėnesį.

2. Į Fondo administratorių dėl Fondo išmokų mokėjimo gali būti kreipiamasi, kai vaikas negauna teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi nustatyto išlaikymo ar gauna tik dalį nustatyto išlaikymo. Fondas išmoka teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi nustatytą išlaikymą, o kai vaikas gauna tik dalį nustatyto išlaikymo, – teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi nustatytos ir skolininko mokamos sumos skirtumą. Abiem atvejais išmoka vienam vaikui per mėnesį negali būti didesnė negu 1,5 MGL dydžio.

3. Antstolis, vykdamas teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi nustatyto išlaikymo išieškojimą pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nuostatas, išduoda išieškotojui nustatytos formos pažymą, patvirtinančią, kad vaikas negauna viso arba dalies teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi nustatyto išlaikymo.

4. Fondo išmokos mokamos tol, kol yra šiame straipsnyje nustatyti pagrindai ir kol vaikas teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi turi teisę gauti išlaikymą.

4 straipsnis. Fondo išmokų mokėjimo tvarka

1. Pareiškėjas, turintis teisę kreiptis į Fondo administratorių dėl Fondo išmokų, Fondo administratoriui pateikia dokumentus, nustatytus kreipimosi į Fondo administratorių dėl Fondo išmokų tvarkos apraše.

2. Fondo išmokos mokamos Fondo administratoriaus sprendimu.

3. Kreipimosi į Fondo administratorių dėl Fondo išmokų mokėjimo tvarką, Fondo administratoriaus sprendimo dėl Fondo išmokų mokėjimo priėmimo tvarką, Fondo išmokų mokėjimo tvarką, Fondo išmokų mokėjimo sustabdymo ir nutraukimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

4. Fondo išmokų suma apskaičiuojama nuo kreipimosi į Fondo administratorių dienos.

5. Fondo išmokos už kiekvieną praėjusį mėnesį pervedamos į vaiko, kuriam išlaikyti jos skiriamos, ar pareiškėjo sąskaitą banke.

5 straipsnis. Išlaikymo lėšų mokėjimo sustabdymas

1. Fondo administratorius privalo sustabdyti Fondo išmokų mokėjimą, jeigu yra bent vienas iš šių pagrindų:

- 1) pareiškėjas pateikė prašymą sustabdyti Fondo išmokų mokėjimą;
- 2) pareiškėjas, pateikęs Fondo administratoriui prašymą, atsisakė priimti iš Fondo gautas išmokas;
- 3) pareiškėjui apribota tėvų valdžia arba globėjas (rūpintojas) atleistas ar nušalintas nuo globėjo (rūpintojo) pareigų atlikimo;
- 4) pareiškėjas mirė.

2. Kai teismas priima sprendimą apriboti tėvų valdžią arba atleisti ar nušalinti globėją (rūpintoją) nuo globėjo (rūpintojo) pareigų atlikimo, valstybinė vaiko teisių apsaugos tarnyba, gavusi tokį teismo sprendimą, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas po teismo sprendimo gavimo išsiunčia tokio sprendimo kopiją Fondo administratoriui.

3. Apie priimtą sprendimą sustabdyti Fondo išmokų mokėjimą, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytu atveju, Fondo administratorius ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo tokio sprendimo priėmimo raštu praneša pareiškėjui.

4. Fondo išmokų mokėjimas atnaujinamas:

1) jei Fondo išmokų mokėjimas buvo sustabdytas šio straipsnio 1 dalies 1–2 punktuose numatytais atvejais, – kai pareiškėjas pateikia prašymą atnaujinti Fondo išmokų mokėjimą. Tokiu atveju Fondo administratorius turi teisę pareikalauti, kad pareiškėjas pateiktų dokumentus, įrodančius, kad yra šiame įstatyme nustatyti Fondo išmokų mokėjimo pagrindai. Atnaujinus Fondo išmokų mokėjimą, Fondo išmokos išmokamos už tokį laikotarpį, kuris nurodytas pareiškėjo prašyme, jei yra šiame įstatyme numatytas pagrindas už nurodytą laikotarpį mokėti Fondo išmokas;

2) jei Fondo išmokų mokėjimas buvo sustabdytas dėl tėvų valdžios apribojimo ar globėjo (rūpintojo) atleidimo ar nušalinimo nuo globėjo (rūpintojo) pareigų atlikimo, – kai pareiškėjas Fondui pateikia dokumentus, patvirtinančius, kad minėti jo teisių apribojimai yra panaikinti, arba kai į Fondo administratorių kreipiasi kitas pareiškėjas, pateikdamas dokumentus, įrodančius, kad yra pagrindas mokėti Fondo išmokas. Šiuo atveju Fondo išmokų suma apskaičiuojama nuo prašymo pateikimo Fondo administratoriui dienos;

3) jei Fondo išmokų mokėjimas buvo sustabdytas dėl to, kad pareiškėjas mirė, – kai į Fondo administratorių kreipiasi kitas pareiškėjas, pateikdamas dokumentus, įrodančius, kad yra šiame įstatyme numatyti Fondo išmokų mokėjimo pagrindai. Šiuo atveju Fondo išmokos mokamos už tą laikotarpį, už kurį yra šio įstatymo nustatytas pagrindas mokėti Fondo išmokas.

6 straipsnis. Fondo išmokų mokėjimo nutraukimas

1. Fondo administratorius privalo nutraukti Fondo išmokų mokėjimą, jeigu yra bent vienas iš šių pagrindų:

- 1) išnyksta Fondo išmokų mokėjimo pagrindai, nurodyti šio įstatymo 3 straipsnyje;
- 2) skolininkas miršta;

3) atsiranda Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyti vaikui priteisto išlaikymo išieškojimo nutraukimo pagrindai.

2. Pareiškėjas privalo raštu pranešti Fondo administratoriui apie šio straipsnio 1 dalyje nurodytas aplinkybes ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo tos dienos, kurią sužinojo ar turėjo sužinoti apie šių aplinkybių atsiradimą.

7 straipsnis. Fondo administratoriaus sprendimų apskundimas

1. Fondo administratoriaus sprendimą atsisakyti mokėti Fondo išmokas, sustabdyti arba nutraukti Fondo išmokų mokėjimą pareiškėjas gali apskusti Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai per 20 darbo dienų nuo Fondo administratoriaus sprendimo gavimo. Skundo padavimas nesustabdo Fondo administratoriaus sprendimo vykdymo.

2. Vyriausiosios administracinių ginčų komisijos sprendimą pareiškėjas gali skusti teismui teisės aktų nustatyta tvarka.

TREČIASIS SKIRSNIS FONDO LĖŠŲ VALDYMAS

8 straipsnis. Fondo teisinis statusas ir veiklos principai

1. Fondo steigėjas – Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

2. Fondo administratorius – Vyriausybės įgaliota valstybės institucija. Fondo administratoriaus veiklą reglamentuoja Vyriausybės patvirtinti Fondo nuostatai.

3. Fondas administruojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, šiuo ir kitais įstatymais, Vyriausybės nutarimais ir kitais teisės aktais.

9 straipsnis. Fondo administratoriaus funkcijos

Fondo administratorius:

- 1) kaupia lėšas ir išmoka Fondo išmokas;
- 2) administruoja Fondo lėšas ir užtikrina jų panaudojimo kontrolę;
- 3) koordinuoja institucijų, susijusių su Fondo atliekamomis funkcijomis, veiklą ir teikia

reikalingas konsultacijas;

4) Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka registruoja pareiškėjų, vaikų, kuriems išmokėtos Fondo išmokos, ir skolininkų duomenis;

5) atstovauja valstybei teisės aktų nustatyta tvarka išieškant Fondo išmokėtas Fondo išmokas;

6) konsultuoja ir informuoja visuomenę apie Fondo veiklą;

7) atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas.

10 straipsnis. Fondo administratoriaus teisės

Fondo administratorius turi teisę:

1) teisės aktų nustatyta tvarka reikalauti iš įmonių, institucijų, įstaigų ir organizacijų nemokamai pateikti informaciją, reikalingą Fondo administratoriaus funkcijoms atlikti;

2) reikalauti pradėti ikiteisminį tyrimą dėl skolininko baudžiamosios atsakomybės už vengimą pagal priimtą teismo sprendimą arba teismo patvirtintą vaiko (vaikų) išlaikymo sutartį mokėti vaiko išlaikymo lėšas.

11 straipsnis. Fondo išmokų išieškojimas, kai skolininkas nevykdo teismo sprendimo arba teismo patvirtintos vaiko (vaikų) išlaikymo sutarties mokėti vaiko išlaikymo lėšas

1. Fondo administratorius, šio įstatymo nustatyta tvarka mokantis Fondo išmokas, įgyvendindamas Lietuvos Respublikos teisę reikalauti, kad skolininkas grąžintų išmokėtas Fondo išmokas, įgyja teisę iš skolininko išieškoti išmokėtas Fondo išmokas ir reikalauti 5 procentų metinių palūkanų, skaičiuojant nuo išmokėtų Fondo išmokų sumų nuo jų išmokėjimo šio įstatymo 3 straipsnio nustatyta tvarka iki jų visiško išieškojimo iš skolininko.

2. Fondo administratorius Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta Fondo išmokėtų išmokų atgavimo iš skolininkų tvarka priima sprendimą dėl Fondo išmokėtų išmokų išieškojimo iš skolininko.

3. Šio straipsnio 2 dalyje numatytas Fondo administratoriaus sprendimas yra vykdomasis dokumentas, vykdomas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.

4. Šio straipsnio 1–3 dalyse nustatyta tvarka išieškotos lėšos pervedamos Fondui.

5. Šio straipsnio 2 dalyje numatytą sprendimą skolininkas turi teisę apskųsti teismui įstatymų nustatyta tvarka per 15 darbo dienų nuo tada, kai jis sužinojo ar turėjo sužinoti apie Fondo administratoriaus sprendimą.

12 straipsnis. Fondo administratoriaus reikalavimo teisė

1. Fondo administratorius turi teisę iš pareiškėjų, kurių prašymu buvo mokamos Fondo išmokos, teisės aktų nustatyta tvarka išieškoti nepagrįstai išmokėtas sumas, jeigu pareiškėjai pateikė klaidingą informaciją arba nepranešė Fondo administratoriui apie aplinkybių, nurodytų šio įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje, atsiradimą.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka išieškotos lėšos pervedamos Fondui.

13 straipsnis. Fondo išmokėtų išmokų išieškojimas

Fondo išmokėtoms išmokoms išieškoti taikomos tos pačios Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nuostatos, kurios reglamentuoja išlaikymo, mokamo vaikams periodinėmis išmokomis, ypatumus.

14 straipsnis. Fondo administratoriaus pareigos

1. Fondo administratorius apie priimtą sprendimą mokėti Fondo išmokas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo privalo raštu informuoti skolininką. Fondo administratorius nurodo, kad valstybė perima skolininko pareigą mokėti lėšas vaikui išlaikyti ir įstatymų numatytais būdais sieks iš skolininko išsireikalauti Fondo išmokėtas sumas ir 5 procentus metinių palūkanų, nurodytų šio įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje.

2. Tuo atveju, kai skolininko gyvenamoji vieta yra nežinoma, informacija apie Fondo administratoriaus sprendimą mokėti Fondo išmokas ir šio straipsnio 1 dalyje nurodytas pasekmes skolininkui ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo tokio sprendimo priėmimo paskelbiama „Valstybės žiniuose“.

3. Fondo administratorius vykdo kitas teisės aktų nustatytas pareigas.

KETVIRTASIS SKIRSNIS FONDO LĖŠOS IR JŲ NAUDOJIMO KONTROLĖ

15 straipsnis. Fondo lėšos

1. Fondo lėšas sudaro:

- 1) pagal atskirą programą skiriamos valstybės biudžeto lėšos;
- 2) Fondo administratoriaus ir antstolio išieškotos ir pervestos lėšos;
- 3) parama, dovanotos lėšos;
- 4) palūkanos už kredito įstaigose saugomas Fondo lėšas;
- 5) kitos teisėtai gautos lėšos.

2. Per metus nepanaudotos Fondo lėšos, išskyrus nurodytas šio straipsnio 1 dalies 1 punkte, naudojamos šiame įstatyme nustatytiems tikslams.

16 straipsnis. Fondo lėšų naudojimo kontrolė

Fondo lėšų naudojimo auditą atlieka Valstybės kontrolė.

PENKTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17 straipsnis. Įstatymo įgyvendinimas

1. Vyriausybė iki 2007 m. spalio 1 d.:

- 1) įsteigia Fondą ir patvirtina jo nuostatus;
- 2) įgalioja valstybės instituciją atlikti Fondo administratoriaus funkcijas.

2. Vyriausybė arba jos įgaliota institucija iki 2007 m. liepos 1 d. patvirtina:

1) kreipimosi į Fondo administratorių dėl Fondo išmokų tvarką, Fondo administratoriaus sprendimo dėl Fondo išmokų mokėjimo priėmimo tvarką, Fondo išmokų mokėjimo tvarką, Fondo išmokų mokėjimo sustabdymo ir nutraukimo tvarką;

2) Fondo išmokėtų išmokų atgavimo iš skolininkų tvarką;

3) pareiškėjų, vaikų, kuriems iš Fondo išmokėtos išmokos, ir skolininkų duomenų registravimo tvarką;

4) antstolio išieškotojui išduodamos pažymos, patvirtinančios, kad vaikas negauna viso arba dalies teismo sprendimu arba teismo patvirtinta vaiko (vaikų) išlaikymo sutartimi nustatyto išlaikymo, formą;

5) kitus teisės aktus, reikalingus šiam įstatymui įgyvendinti.

18 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas, išskyrus 17 straipsnį, įsigalioja nuo 2008 m. sausio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS